

Ples u prstima, čardaš u srcu

“Kralj ciganske violine” Robi Lakatoš sa Đas bendom priredio spektakl na “A Tempu” u Podgorici

Isidora Radulović

Prvi nastup proslavljenog violiniste Robija Lakatoša u Podgorici (Velika scena Crnogorskog narodnog pozorišta, na 12. “A Tempu”) protekao je u usijanoj atmosferi i odličnom raspoloženju. Publika koja je napunila salu CNP-a (za razliku od većine dosadašnjih koncerata na ovogodišnjem festivalu), bila je spremna da na nadahnuće i umijeće ovog izuzetno popularnog muzičara uzvrati ne štedeći dlanove. Dva sata stala su u jedan veliki aplauz, a neumorni Lakatoš i “Đas” bend ispunili su i poneku muzičku želju.

Robi Lakatoš je već sa scene poručio Podgoričanima da su mu najdraži oni koncerti u mjestima i gradovima u kojima nikad prije toga nije bio. U malom razgovoru za Dnevne novine, ovaj “kralj ciganske violine” kaže da će se potruditi da što prije ponovo dođe u Podgoricu, jer mu se dopao doček koji mu je priredila naša publika.

“Mnogo volim da sviram pred ljudima koje ne poznajem, publikom pred kojim nisam nastupao. To mi daje jedan poseban osjećaj”, kaže Lakatoš, ekskluzivac “Dojče Graifonova” koji se publici skromnom predstavio (samo) kao gost subotičkog “Đas” benda. Ovaj ambasador romske muzike i kulture, začetnik je jednog posebnog stila, bolje rečeno izvođačkog tretmana romske muzike u savremenim okvirima široke world music scene.

“Neke tradicionalne kompozicije sam, izvodeći ih, dopunio i na neki način nadgradio. Mnogo toga, istražujući sam stavio u note. Gdje god

da sam bio, trudio sam se da naučim i nove pjesme”, kaže Lakatoš koji uspješno kombinuje klasično muzičko obrazovanje sa sopstvenim muzičkim stilom koji pruža više slobode, mimo striktnog školskog formalizma.

“Romska muzika odavno je osvojila cijeli svijet, ali malo ko zna da i klasična muzika kakvu danas poznajemo, ima mnogo elemenata romske kulture. Jednostavno rečeno, mnogi čuveni kompozitori bili su inspirisani našom tradicijom. Najprije Brams ili List”, ponosno kaže violinista prepoznatljivog nastupa i energije koji plijeni na sceni.

“Ovo što ja radim, moj način interpretacije može se nazvati “neortodokсна džipsi fuzija”, a muziku koju izvodim, srećete svuda u svijetu. U svim kulturama i tradicijama u kojima Romi žive i rade. Stvar je u tome da Romi, po prirodnomadski narod, muziku podneblja koje naseljavaju sviraju na neki svoj način”, kaže on.

Čardaš je nešto što svi vole: Robi Lakatoš i “Đas” bend u Podgorici.

Foto: Juko Muzarek

Time je moguće objasniti i “migracije” pjesama iz baštine u baštinu, kao i to da istu pjesmu u nekoliko lokalnih verzija imaju mnogi balkanski narodi, još od vremena kad savremena komunikacijska sredstva nisu postojala ni u grupi ideji.

“Iskreno govoreći, cijela evropska muzika je mozaik, a Romi svakom podneblju daruju i nešto svoje. U mojoj interpretaciji je mnogo elemenata. Mnoge muzičke pravce volim i mnogim se muzičarima

divim. Najviše sam pak naučio od sjajnog violiniste **Janoša Šandora** dok sam kao dječak bio druga violina u orkestru”, kaže Lakatoš. Ukazivanje neupitnog poštovanja kolegama muzičarima, za njega je najvažnija lekcija koju je dobio od od svog učitelja.

“On me je učio da poštujem kolege i tako ja nikada nisam javno izdvajao muzičare koje posebno cijenim”, kaže nekrusani kralj. U Lakatoševoj biografiji ima mnogo detalja koji, svaki ponaosob, glasno

odjekuju. Ni veliko scensko iskustvo (odnosno, možda baš njemu treba zahvaliti) nije “oštetiло” njegovu djetinju radost muziciranja. Lakatoševi stari prijatelji iz “Đas” benda s kojim često nastupa, zaista su u Podgorici dostojno držali korak sa njim.

Robi Lakatoš kombinaciju klasične muzike s mađarskim i romskim folklorom, često prožima džez temama, a publika ne može da se otme utisku da mu je udobno u svemu što svira – od čardaša do džez improvizacija **Đanga Renarda**. Lakatoševa interpretacije, njegov je zaštitni znak i zato nije pretjerano reći da ovaj muzičar izlazi iz formi i zadatih okvira, ne zato što ima nešto protiv njih, već zato što radije slijedi svoj put.

Kao potomak legendarnog romskog violiniste **Janoša Biharija**, Lakatoš je debitovao sa samo devet godina. Na konzervatorijumu “Bela Bartok” u Budimpešti, dobio je prvu nagradu na takmičenju klasičnih violinista 1984. godine. Saradivao je s Vadimom Rjepinom i Stefanom Grapelijem, a legenda kaže da ni maestro Jehudi Menuhin nije bio ravnodušan na njegov dar. U martu 2004. Lakatoš je nastupao s londonskim simfonijskim orkestrom zajedno sa čuvenim Maksimom Vengerovim. Do sada, objavio je nekoliko albuma na kojima je saradivao s Martom Argerić, Miriam Fuks, Aidom Granatom, Stefanom Grapelijem, Vadimom Rjepinom i mnogim drugim muzičarima.